

بررسی اثربخشی واقعیت درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس

رضا شمس‌ی: دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران (* نویسنده مسئول) phd.shamsy@gmail.com

چکیده

کلیدواژه‌ها

مجرم،
تکرار جرم،
واقعیت درمانی،
امید به زندگی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۲۱

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۵/۲۴

زمینه و هدف: تکرار جرم یکی از مقوله‌های مهم در اشاعه جرم در جامعه می‌باشد و استفاده از رویکردهای روان درمانی در این مورد، حائز اهمیت است و از رویکردهای مهم روان درمانی، رویکرد واقعیت درمانی می‌باشد. از این جهت هدف این مطالعه اثربخشی رویکرد واقعیت درمانی بر ارتکاب جرم در دوران بعد از حبس بود.

روش کار: روش مطالعه نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل افراد دارای سابقه تکرار جرم که از حبس در طول بازه زمانی سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ از زندان شهرستان خمین آزاد شدند بود. نمونه پژوهش حاضر شامل ۳۰ نفر (برای هر گروه ۱۵ نفر؛ یعنی ۱۵ نفر در گروه آزمایشی و ۱۵ نفر در گروه کنترل) بود که از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. از پرسشنامه عوامل محیطی موثر بر ارتکاب جرم و جلسات واقعیت درمانی در ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای و هفته‌ای یک جلسه به مدت دو ماه برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره استفاده گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد آموزش رویکرد درمانی واقعیت درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس در سطح خطای ۰/۰۵ تأثیر معناداری دارد. همچنین اندازه اثر برای متغیر ارتکاب به جرم برابر ۰/۲۰۵ است.

نتیجه‌گیری: به طور کلی می‌توان ادعان داشت که با استفاده از شیوه درمان واقعیت درمانی، می‌توان بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس تأثیر گذاشت و مجرمان از برگشت به جرم پیشگیری کنند.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Shamsi R. Investigating the Effectiveness of Reality Therapy on Recidivism in the Post-Imprisonment Period. Razi J Med Sci. 2022;29(5): 144-151.

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با [CC BY-NC-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/) صورت گرفته است.

Investigating the Effectiveness of Reality Therapy on Recidivism in the Post-Imprisonment Period

Reza Shamsi: PhD Student of Criminal Law and Criminology, Department of Law, Khomein Branch, Islamic Azad University, Khomein, Iran. (* Corresponding author) phd.shamsy@gmail.com

Abstract

Background & Aims: Criminal policy is not based on the teachings of criminology, psychology, sociology, economics, politics, ethics, anthropology, and especially religion, and judges and enforcers of criminal sentences have not received proper training, etc. So that the recidivism rate in society increases and the security, comfort, and peace factor of the society decreases and the public interests are jeopardized and a large number of the prison population is made up of repeat offenders and many cases are opened about them in the judicial authorities. These factors increase the cost of the government in terms of prison construction, hiring prison staff, various prison costs, hiring judges and judicial staff and bailiffs, etc. It is obvious that the increase in expenses in the above cases will definitely result in the reduction of the budget in the fields of education, health, services public welfare, etc. Due to the importance of recidivism and a way to reduce it among criminals, many methods are used to treat and control it from a psychological point of view, which can be referred to as the reality therapy approach. Reality therapy is a strategic approach to behavior change; therefore, to explain it, we must first describe the selection theory. In psychology, different approaches such as behavioral therapy, cognitive therapy, psychoanalysis, etc. are active in the field of behavior change. Behavioral therapy changes behavior through the principles of learning, and cognitive therapy changes individual behavior and improves mental health from negative to positive using principles derived from science and cognitive theory. Reality therapy, like other psychological approaches, is an approach to change the behavior of people in the first place, and then, in the process of self-development, to help change the behavior of clients. Therapeutic reality is a collection of techniques, methods, and tools to help people, in order to move from ineffective behaviors to effective behaviors, from destructive choices to constructive ones, and most importantly from an unhappy lifestyle to a happy lifestyle; also, other psychological approaches use their own special methods to change the behavior of clients. Recidivism is one of the important categories in the spread of crime in society, and the use of psychotherapy approaches in this case is important, one of the important psychotherapy approaches is the reality therapy approach. For this reason, the aim of this study was the effectiveness of the reality therapy approach on committing crimes in the post-imprisonment period.

Methods: The study method was a semi-experimental pre-test-post-test with a control group. The statistical population included people with a history of repeat crimes who were released from prison during the period of 1400-1401 from Khomein County Prison. The sample of the present study consisted of 30 people (15 people for each group; that is, 15 people in the experimental group and 15 people in the control group), and an available sampling method was used. The questionnaire on environmental factors affecting the commission of crime and reality therapy sessions in 8 sessions of 60 minutes and one session per week for two months was used to collect data.

Results: The results showed that reality therapy approach training significantly affects recidivism in the post-imprisonment period at the error level of 0.05. Also, the effect size for the crime variable is equal to 0.205.

Conclusion: In general, it can be acknowledged that by using the method of reality therapy, it is possible to influence the repetition of crime in the post-imprisonment period and prevent criminals from returning to crime. All human beings are created with a pure nature and are

Keywords

Criminal,
Recidivism,
Reality Therapy,
Life Expectancy

Received: 11/06/2022

Published: 15/08/2022

pure and innocent after birth in the early stages of life, and this is until they are infected with sin by the special conditions of the family, social, and upbringing environment because the way people behave and their personality is more dependent on how they behave. It depends on their social, economic, and educational environment, so it seems necessary to pay attention to the fact that crime or in other words, social diseases are contagious like physical diseases, and before creating the motivation to commit a crime, thinking about reforming and Eliminating the causes of committing crimes may spread to others as well, which has heavy and irreparable consequences, in such a way that: due to the increase in crime and crime, the power of control in the society is weaker every day, and of course, the number of criminals increases. In all ages, human civilization has been faced with pains and injuries caused by deviations, crimes, and crimes, which have taken a special form in each era and the way of dealing with them has been different. In our era, due to the spread of poverty and deprivation, war, lack of attention to the spiritual aspect of man, sati, and wavering of moral foundations, the fall of the family, the evolution of mechanism, the spread of materialistic and atheistic schools. Absurdism and hedonism and finally the inability to control the rulers have developed more. From the point of view of many sociologists, the future perspective is very dark, and in their opinion, there is no hope for improving the situation unless there is a transformation caused by enlightening and constructive guidance in society. He urged them to discover the roots and motivations of such pains in the shadow of scientific investigations and provide prevention and treatment methods. Reality therapy helps clients take responsibility for their choices and control them. Realism expands this platform so people can live with hope and happiness and strive for a better future for themselves and those around them. Choosing the type of lifestyle is the basic foundation in life, and this choice as one of the behavioral and individual yeasts should be institutionalized in society from a young age so that human capital and material and human resources can be preserved and maintained. Neglecting to choose a healthy lifestyle directly exposes the productive forces of society to the risk of death and disability. As a result, it brings high medical costs and a decrease in the quality of life. Criminals only think about their desires and sometimes they don't fulfill these desires and as a result, they lead a different lifestyle. Meanwhile, if people undergo reality therapy, they are always optimistic about their present and future lives. For example, criminal people believe that life is over and they have reached the end of the road and instead of trying to maintain their health and take care of themselves, they are waiting for death if these people are in realistic conditions and treatment measures are done, in any situation, the hope of returning to the normal and natural life process is strengthened in them, and as a result, they do not give up any effort to take care of themselves. Therefore, reality therapy is expected to be effective in creating appropriate behaviors that allow people to look at life with a clear and hopeful view and look at life with a clear and hopeful view.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Shamsi R. Investigating the Effectiveness of Reality Therapy on Recidivism in the Post-Imprisonment Period. Razi J Med Sci. 2022;29(5): 144-151.

*This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

مقدمه

تکرار جرم حالت مجرمی است که سابقه محکومیت جزایی داشته باشد. علت تکرار جرم انس و آشنایشی مجرم به ارتکاب جرم است (۱). فصاحت حاصل از ارتکاب جرم موجب نفرت جامعه از مجرم و بزهکاری اوست و همین امر وی را به ارتکاب مکرر جرم سوق می‌دهد. علمای نئوکلاسیک تشدید مجازات مرتکب تکرار جرم را مورد انتقاد قرار داده‌اند و از نظر عینی و نفسانی، آن را مخالف عدالت دانسته‌اند ولی با تکیه به مفهوم فایده اجتماعی، منفعت تشدید مجازات مرتکب تکرار جرم هویدا و آشکار می‌شود (۲). در قانون مجازات عمومی ایران مختصات تکرار جرم عبارت است از موقتی بودن آثار آن، عام بودن آن، اجباری بودن آن، تصاعدی بودن آن و عطف بماسبق شدن قواعد مربوط به آن. شرایط تشدید مجازات تکرار جرم در مورد پیشینه کیفری عبارت است از قطعیت محکومیت، انقضاء مدت مجازات، عمومی بودن جرم و محکومیت بر طبق دادنامه صادره از دادگاه ایرانی (۳). علل و اسباب تکرار جرم بسیار است و غالباً همان‌هایی است که علت و سبب توسعه بزهکاری می‌باشد. از جمله اسباب تکرار جرم می‌توان این واقعیت را به شمار آورد که انسان بعد از آنکه در مرتبه اول خطایی مرتکب شد، برای ارتکاب خطای مجدد کمتر تردید به خود راه می‌دهد (۴). از سوی دیگر سیاست جنایی مبتنی بر آموزه‌های جرم‌شناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد، سیاست، اخلاق، مردم‌شناسی و خصوصاً مذهب نبوده و قضات و مجریان احکام کیفری آموزش مناسب ندیده باشند و ... موجب می‌شود تا نرخ تکرار جرم در جامعه افزایش پیدا کند و ضریب امنیت، آسایش و آرامش جامعه کاهش یابد و مصالح عمومی مورد مخاطره قرار گیرد و تعداد زیادی از جمعیت زندان را تکرارکنندگان جرم تشکیل دهند و پرونده‌های زیادی درباره آنها در مراجع قضایی گشوده شود (۵). این عوامل موجب می‌شود تا هزینه دولت در زمینه احداث زندان، استخدام کارکنان زندان، هزینه‌های مختلف زندان، استخدام قضات و کارکنان دادگستری و ضابطان دادگستری و غیره افزایش یابد (۶). بدیهی است افزایش هزینه‌ها در موارد فوق قطعاً کاهش بودجه را در زمینه آموزش، بهداشت، خدمات و رفاه عمومی و غیره به دنبال خواهد داشت و نتیجه این

امر بالا رفتن نرخ جرم و تکرار جرم در جامعه خواهد بود (۷). با توجه به اهمیت تکرار جرم و راهکاری کاهش آن در بین افرادی خاطی، روش‌های بسیاری برای درمان و کنترل آن از منظر روانشناسی به کار برده می‌شود که می‌توان به رویکرد واقعیت‌درمانی اشاره کرد (۸). واقعیت‌درمانی، رویکردی استراتژیک نسبت به تغییر رفتار است؛ بنابراین برای تبیین آن ابتدا باید به توصیف تئوری انتخاب، پرداخت (۹). در روانشناسی رویکردهای مختلفی مانند رفتاردرمانی، شناخت‌درمانی، روان‌تحلیلی و غیره در حوزه تغییر رفتار فعال هستند. رفتاردرمانی، به تغییر رفتار از طریق اصول یادگیری می‌پردازد و شناخت‌درمانی به تغییر رفتار فردی و بهبود وضعیت بهداشت روانی وی از منفی به مثبت با استفاده از اصول برگرفته از علوم و تئوری شناختی می‌پردازد (۱۰). واقعیت‌درمانی، نیز رویکردی همانند سایر رویکردهای روانشناسی، برای تغییر رفتار در وهله نخست افراد، و سپس در فرایند گسترش خود کمک به تغییر رفتار مراجعین می‌باشد (۱۱). واقعیت‌درمانی، مجموعه‌ای از تکنیک‌ها، روش‌ها و ابزارهایی است برای کمک به افراد، به منظور حرکت از رفتارهای ناکارآمد به رفتارهای کارآمد، از انتخاب‌های مخرب به سازنده، و از همه مهم‌تر از سبک زندگی ناخشنود به سبک زندگی خشنود؛ هم‌چنان‌که سایر رویکردهای روانشناختی نیز از روش‌های مخصوص بخود به ایجاد تغییر رفتار مراجعین می‌پردازند (۱۲). انسان باید با واقعیت روبه‌رو شود. اساس واقعیت‌درمانی بر این اصل که انسان‌ها همواره رفتار خود را انتخاب می‌کنند، استوار است. هر نوع رفتاری که از فرد سر می‌زند، انتخاب شده است و هر رفتار برای کاهش سطح ناکامی یا ارضای نیاز خاصی انجام می‌گیرد. اگرچه ممکن است این رفتار ناکارآمد باشد، اما به این علت که فرد راه بهتری برای کاهش ناکامی خود در آن لحظه نمی‌شناسد، به رفتار خود ادامه می‌دهد (۱۳). حال با توجه به آنچه بیان شد و نیز اهمیت موضوع، ما در این پژوهش قصد داریم تا اثربخشی رویکرد واقعیت‌درمانی بر ارتکاب جرم در دوران بعد از حبس مورد بررسی قرار دهیم. از این رو سؤال اصلی پژوهش این است که: آیا رویکرد واقعیت‌درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس تأثیر معناداری دارد؟

روش کار

خمین آغاز شد. چیدمان صندلی‌ها به صورت نیم‌دایره بود تا مشارکت گروهی تسهیل گردد. به منظور اجرای درمان گروهی واقعیت درمانی قبل از شروع جلسات درمانی یک جلسه توجیهی به مدت ۳۰ دقیقه برای اعضای گروه آزمایش و گواه به صورت مجزا برگزار شد و اصول کلی، قوانین و اهداف گروه به صورت کلی مورد بحث قرار گرفت. بعد از انجام پیش‌آزمون، جلسات درمانی در طی دو ماه به اجرا درآمد. واقعیت درمانی طی ۸ جلسه به صورت گروهی انجام شد که هر جلسه حدود ۶۰ دقیقه به صورت هفته‌ای یک جلسه و طی ۸ هفته برگزار شد. در طول جلسات، یک نفر به عنوان دستیار پژوهش جهت توزیع فرم‌های لازم در مداخله‌ها بین افراد و کمک به آنها حضور داشت. پس از اتمام جلسه‌های مداخله، پرسشنامه‌ها به طور مجدد به افراد داده شد و از آنها دعوت شد تا جهت پاسخ به پرسشنامه‌ها به کلینیک مراجعه نمایند.

پرسشنامه عوامل محیطی موثر بر ارتکاب جرم: پرسشنامه عوامل محیطی موثر بر ارتکاب جرم، پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که دارای ۵۰ گویه و ۷ مولفه (جایگاه اجتماعی، محل زندگی، تعاملات اجتماعی، حس گمنامی، اختلاف‌های خانوادگی،

تحقیق حاضر طرح نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل بود و در گردآوری ادبیات تحقیق نیز از روش کتابخانه‌ای و اسنادی بهره برده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل افراد دارای سابقه تکرار جرم که از حبس در طول بازه زمانی سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ از زندان شهرستان خمین آزاد شدند بود. نمونه پژوهش حاضر شامل ۳۰ نفر (برای هر گروه ۱۵ نفر؛ یعنی ۱۵ نفر در گروه آزمایشی و ۱۵ نفر در گروه کنترل) بود که از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. ملاک‌های ورود به مطالعه حداقل تحصیلات دیپلم و حداقل دارای سابقه دو بار تکرار جرم و حبس مجدد و عدم سابقه دریافت مداخله روان‌شناختی و روان‌پزشکی طی یک سال گذشته بود. ملاک‌های خروج از مطالعه شامل عدم حضور در جلسات مداخله درمانی بیش از دو جلسه و تحت درمان بودن به علت اختلالات روان‌پزشکی و عدم داشتن رضایت در طی مسیر تحقیق و مداخله بود. در مطالعه حاضر پرسشنامه ارتکاب جرم در اختیار گروه آزمایشی و گواه قرار داده شد و از شرکت‌کنندگان خواسته شد به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. سپس جلسه‌های مداخله در کلینیک ترک اعتیاد شهرستان

جدول ۱- محتوای جلسات واقعیت درمانی به تفکیک جلسات

جلسه	محتوا
اول	معرفی اعضا و تعداد جلسات، تعهد کتبی جهت رازداری و ایجاد فضای امن و قابل اعتماد، هر یک از اعضا هدف خود را از شرکت در جلسات ارائه خواهند نمود.
دوم	ابراز خوشحالی توسط درمانگر به هدف برقراری ارتباط، توضیح تفاوت‌ها و شباهت‌های بین انسان‌ها و ارائه نیازهای اساسی انسان مطابق نظریه گلاسر، مقرر خواهد شد به عنوان تکلیف هر یک از اعضا فهرستی از نیازهای اصلی خود را تهیه خواهند کرد و برای پاسخگویی شیوه‌هایی را انتخاب خواهند نمود.
سوم	پرداختن به تکلیف جلسه قبل؛ توضیح و تفسیر پیرامون مسئولیت‌پذیری، احساس کفایت و ارزشمندی، ایجاد احساس تعهد با هدف دستیابی اعضا به حس ارزشمندی و محبت واقعی؛ خواسته خواهد شد.
چهارم	بررسی جلسات قبل و پاسخ‌دهی به سؤالات و اشکالات؛ طرح سؤال باز برای وصل فعالیت معنی‌دار گذشته به رفتارهای زمان حال با هدف بیان تجربه موفقیت در یکی از بخش‌های زندگی، یادآوری کارهای گذشته...
پنجم	بررسی تکالیف؛ بیان این سؤال که به نظر اعضا رفتارشان تحت کنترل بیرونی یا درونی است؟ توضیحات پیرامون چگونگی کنترل رفتار؛ به عنوان تکلیف گفته خواهد شد فهرستی از رفتارهایی که تحت کنترل درونی و بیرونی است
ششم	بررسی تکالیف؛ آگاهی از توانمندی‌ها؛ واقعیتی در مورد جهان اطراف؛ آموزش دنیای کیفی؛ قضاوت ارزشی اعضا در مورد رفتار کنونی.
هفتم	بررسی تکالیف؛ تقویت مسئولیت‌پذیری از طریق دستیابی به اهداف مشخص بدون ناکام کردن دیگران؛ مشخص نمودن اهداف؛ به عنوان تکلیف گفته خواهد شد اهداف خود را تعیین کنند.
هشتم	مروری کامل بر تمامی برنامه‌های اجرا شده و جمع‌بندی نهایی؛ اخذ پس‌آزمون.

که تقریباً ۲۰ درصد از بهبود نمرات گروه آزمایش در متغیر تکرار جرم در دوران بعد از حبس را می‌توان به آموزش رویکرد درمانی واقعیت درمانی نسبت داد.

گرایش‌های مذهبی، آداب و رسوم اجتماعی، اختلافات فرهنگی) بود و با یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) که هر ماده دارای ارزشی بین ۱ تا ۵ است عوامل محیطی موثر بر ارتکاب جرم را

جدول ۲- نتایج آزمون لوین در مورد پیش فرض تساوی واریانس‌های گروه‌ها در ارتکاب جرم

متغیر	آماره F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
ارتکاب جرم	۰/۰۱۰	۱	۲۸	۰/۹۲۳

جدول ۳- خلاصه تحلیل کواریانس ارتکاب جرم در گروه‌های آزمایش و کنترل

متغیر	منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	اندازه اثر
ارتکاب جرم	پیش آزمون	۱۷۵/۷۳۴	۱	۱۷۵/۷۳۴	۴/۵۵۳	۰/۰۴۲	۰/۱۴۹
	گروه	۲۵۸/۰۳۹	۱	۲۵۸/۰۳۹	۶/۶۸۵	۰/۰۱۶	۰/۲۰۵
	خطا	۱۰۰۳/۵۱۹	۲۶	۳۸/۵۹۷			

بحث

نتایج نشان داد که واقعیت درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس تأثیر دارد. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های گزارش شده در تحقیقات مشابه محققین دیگر از جمله کلا (Sana) و همکاران (۲۰۲۲)(۱۲) و ریجبرند (Rejbrand) و همکاران (۲۰۲۳) (۱۴) هم‌راستاست. همه انسان‌ها، فطرتی پاک خلق شده و پس از تولد در دوران اولیه زندگی، پاک و معصومند و این تا زمانی است که توسط شرایط خاص محیط خانوادگی، اجتماعی و پرورش به گناه آلوده نشوند زیرا چگونگی رفتار و شخصیت افراد بیشتر به چگونگی محیط اجتماعی و اقتصادی و تربیتی آنها بستگی دارد، بنابراین توجه به این واقعیت ضروری بنظر می‌رسد که جرم و جنایت یا به عبارت بهتر بیماری‌های اجتماعی مانند بیماری‌های جسمی مسری هستند و اگر قبل از ایجاد انگیزه وقوع جرم بفکر اصلاح و از بین بردن علل ارتکاب جرم نیافتند ممکن است به دیگران نیز سرایت کند که عواقب سنگین و غیر قابل جبرانی در پی دارد به صورتی که: بر اثر ازدیاد جرم و جنایت قدرت کنترل در جامعه هر روز ضعیف‌تر و بالطبع بر مقدار مجرمین افزوده می‌گردد (۵). در تمامی اعصار و قرون جامعه انسانی مواجه با دردها و آسیب‌های ناشی از کجروی‌ها انحرافات، جرم و جنایات بوده که در هر عصری شکل خاصی پیدا کرده و نوع برخورد با آن هم گوناگون بوده

می‌سبند. جلسات واقعیت درمانی در ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای و هفته‌ای یک جلسه به شرح زیر اجرا شد و گروه کنترل در فهرست انتظار برای آموزش قرار گرفت. این مداخله برگرفته از کتاب گلاسر (۲۰۱۰) بود (جدول ۱). برای تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید که از آزمون تحلیل کواریانس تک متغیره جهت بررسی اهداف تحقیق استفاده گردید و سطح معنی‌داری $p \leq 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

مفروضه برابری واریانس، با توجه به جدول ۲ نشان داد، مقدار F بدست آمده معنادار نیست. چون میزان سطح معنی‌داری بدست آمده برای متغیر ارتکاب جرم بیشتر از $0/05$ بدست آمده است، می‌توان چنین استنباط کرد که واریانس‌ها همگن است. بنابراین تساوی واریانس‌ها برقرار است و اجرای کواریانس امکان‌پذیر است. همان گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است، با کنترل پیش آزمون، آموزش رویکرد درمانی واقعیت درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس در سطح خطای $0/05$ تأثیر معناداری دارد. به بیانی دیگر رویکرد درمانی واقعیت درمانی بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس تأثیر دارد. همچنین اندازه اثر برای متغیر ارتکاب جرم برابر $0/205$ حاکی از این است

مسئولیت انتخاب‌های خود را بپذیرد و آنها را کنترل کند. واقع بینی این بستر را گسترش می‌دهد تا مردم بتوانند با امید و شادی زندگی کنند و برای آینده‌ای بهتر برای خود و اطرافیانشان تلاش کنند. انتخاب نوع سبک زندگی زیربنای اساسی در زندگی است و این انتخاب به عنوان یکی از خمیرمایه‌های رفتاری و فردی باید از سنین پایین در اқشار جامعه نهادینه شود تا سرمایه‌های انسانی و منابع مادی و انسانی بتوانند حفظ و نگهداری شود. بی‌توجهی به انتخاب سبک زندگی سالم، مستقیماً نیروهای مولد جامعه را در معرض خطر مرگ و ناتوانی قرار می‌دهد و در نتیجه هزینه‌های پزشکی بالا و کاهش کیفیت زندگی را به همراه دارد (۳). افراد مجرم فقط به خواسته‌های خود فکر می‌کنند و گاهی اوقات به این خواسته‌ها عمل نمی‌کنند و در نتیجه سبک زندگی متفاوتی را در پیش می‌گیرند (۱۱). این در حالی است که اگر مردم تحت واقعیت درمانی قرار گیرند، همیشه به زندگی حال و آینده خود خوش بین هستند. به عنوان مثال، افراد مجرم معتقدند که زندگی به پایان رسیده است و آنها به پایان راه رسیده‌اند و به جای تلاش برای حفظ سلامتی و مراقبت از خود، منتظر مرگ هستند و اگر این افراد در شرایط واقع بینی باشند و اقدامات درمانی آنها انجام شود، در هر شرایطی امید برگشت به روند زندگی عادی و طبیعی در آنها تقویت می‌شود و در نتیجه از هیچ تلاشی برای مراقبت از خود فرو نمی‌گذارند. بنابراین انتظار می‌رود واقعیت درمانی در ایجاد رفتارهای مناسب که به افراد اجازه می‌دهد با دیدی روشن و امیدوارانه به زندگی نگاه کنند، موثر باشد و با دیدی روشن و پر امید به زندگی بنگرند (۴).

نتیجه‌گیری

به طور کلی می‌توان ادعان داشت که با استفاده از شیوه درمان واقعیت درمانی، می‌توان بر تکرار جرم در دوران بعد از حبس تأثیر گذاشت و مجرمان از برگشت به جرم پیشگیری کنند.

References

است (۱۵). در عصر ما به دلایلی چون گسترش فقر و محرومیت، جنگ، عدم توجه به جنبه معنوی انسان، سستی و تزلزل ارکان اخلاقی، سقوط خانواده، تکامل ماشینیسیم گسترش مکاتب مادی و الحادی. پوچ گراییها و لذت طلبی‌ها و بالاخره عدم توان کنترل زمامداران توسعه بیشتری یافته است. دورنمای آینده از دید بسیاری از جامعه شناسان، بسیار تیره است و به نظر آن‌ها امیدی به اصلاح اوضاع نیست مگر اینکه تحولی ناشی از روشننگری‌ها و ارشادات سازنده در جامعه رخ دهد و وجود چنین اندیشه‌هایی، صاحب‌نظران را به تلاش و تکاپو وا داشته است که در سایه بررسی‌های علمی، ریشه و انگیزه‌های اینگونه دردها را کشف کرده و راه‌هایی برای پیشگیری و درمان ارائه کنند (۱۳)؛ اصل این است که در جامعه انحرافی پدید نیاید تا نیاز به درمان و اصلاح و احیانا گسیختگی و زندان نباشد و در حیات اجتماعی باید عملی صورت گیرد که انحراف و آسیبی پدید نیاید و در صورت پدید آمدن، مزمن نگردد که در آن صورت امکان ریشه کن کردن آن بسادگی مسیر نخواهد شد (۶). گاهی هسته اولیه انحرافی در جامعه گذارده شده و مسئولان با نظر بی‌اهمیتی به آن می‌نگرند ولی در اندک زمانی شیوع و گسترش یافته و جامعه را دچار آسیب و بحران می‌کند که این مسئله در رابطه با جوانان بیشتر قابل توجه است زیرا که نیروها می‌گردانند (۹). چرخ اجتماعند و عوارض به آسانی در آنان رخنه کرده و گسترش می‌یابد. راه درست زندگی انسان را در مسیر کمال زندگی قرار می‌دهد. این امر برای افراد مجرم بسیار مهم است، زیرا اساساً افراد مجرم سبک زندگی صحیح و منظمی ندارند و برای اهداف زندگی خود و دیگران تلاش نمی‌کنند، بنابراین سبک زندگی آن‌ها با سبک زندگی افراد سالم و متفکر متفاوت است (۱۴). زیرا افراد در قبال همه امور و جوانب از جمله خود و سلامت روحی و جسمی خود مسئول نیستند و همیشه سعی در انتخاب بهترین و کاربردی‌ترین مسیر ندارند. افراد مجرم همیشه سعی نمی‌کنند مسائل و مشکلاتی را که در طول بسیاری از فرآیندهای زندگی خود با آن مواجه هستند حل کنند (۱۲). واقعیت درمانی به مراجعان کمک می‌کند تا

14. Rejbrand C, Fure B, Sonnby K. Stand-alone virtual reality exposure therapy as a treatment for social anxiety symptoms: a systematic review and meta-analysis. *Ups J Med Sci.* 2023;128.
15. Rodríguez-Almagro D, Achalandabaso-Ochoa A, Ibáñez-Vera AJ, Góngora-Rodríguez J, Rodríguez-Huguet M. Effectiveness of Virtual Reality Therapy on Balance and Gait in the Elderly: A Systematic Review. *Healthcare (Basel).* 2024;12(2):158.
1. Yukhnenko D, Farouki L, Fazel S. Criminal recidivism rates globally: A 6-year systematic review update. *J Crim Justice.* 2023;88:102115.
2. Okamura M, Okada T, Okumura Y. Recidivism among prisoners with severe mental disorders. *Heliyon.* 2023;9(6):e17007.
3. Moretti G, Flutti E, Colanino M, Ferlito D, Amoresano L, Travaini G. Recidivism risk in male adult sex offenders with psychopathic traits assessed by PCL-R: A systematic review. *Med Sci Law.* 2024;64(1):41-51.
4. Raymond M, Proulx J, Ruest G, Brouillette-Alarie S. Sexual Recidivism During Treatment: Impact on Therapists. *Sex Abuse.* 2023;35(7):787-811.
5. Elias H, Krackow E. Self-defining memories in non-justice and justice-involved individuals: possible relations to recidivism. *Front Psychol.* 2023;14:1266392.
6. Kaur A, Williams J, Recker R, Rose D, Zhu M, Yang J. Subsequent risky driving behaviors, recidivism and crashes among drivers with a traffic violation: A scoping review. *Accid Anal Prev.* 2023;192:107234.
7. Holloway ED, Irgens M, McPhee J, Folk JB, Tolou-Shams M. Youth recidivism: youth self-report matters. *Front Psychol.* 2024;14:1208317.
8. Yohros A. Examining the Relationship Between Adverse Childhood Experiences and Juvenile Recidivism: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Trauma Violence Abuse.* 2023;24(3):1640-1655.
9. Yazama H, Kunimoto Y, Hasegawa K, Watanabe T, Fujiwara K. Characteristics of repeated recidivism in surgical cases of cholesteatoma requiring canal wall reconstruction. *Ear Nose Throat J.* 2024;103(4):234-240.
10. R Forner-Ordioni E. Virtual Reality Therapy in France: A Therapeutic Innovation Between Technology and Care. *Cult Med Psychiatry.* 2023;47(3):722-742.
11. Baugher B, Szewczyk N, Liao J. Augmented reality cueing for freezing of gait: Reviewing an emerging therapy. *Parkinsonism Relat Disord.* 2023;116:105834.
12. Sana V, Ghous M, Kashif M, Albalwi A, Muneer R, Zia M. Effects of vestibular rehabilitation therapy versus virtual reality on balance, dizziness, and gait in patients with subacute stroke: A randomized controlled trial. *Medicine (Baltimore).* 2023;102(24):e33203.
13. Cella M, Tomlin P, Robotham D, Green P, Griffiths H, Stahl D, et al. Virtual Reality Therapy for the Negative Symptoms of Schizophrenia (V-NeST): A pilot randomised feasibility trial. *Schizophr Res.* 2022;248:50-57.